

фізичне, пов'язане з усіма властивостями голосового апарату – просодією, та як загально фонаційну ознаку мовлення – інтонацію); 2) кінестетика (міміка, пантоміма, жести) [2, с. 96]. Разом з тим, дослідники О. Шевцова та Л. Забродіна поділяють паралінгвістичні засоби на три види: 1) фонаційні (особливості вимовлення звуків, слів, інтонація); 2) кінетичні (жести, міміка, рухи тіла); 3) графічні (особливості написання) [5, с. 224].

Роль невербального спілкування розглядається у роботах багатьох вчених. Р. Бердхістелл стверджує, що невербальні засоби спілкування несуть більше інформації ніж вербальні, «не більше 30–35 відсотків соціального значення розмови чи взаємодії, несуть слова» [8, с. 134]. У той же час А. Мехраб'ян наголошує, що міміка обличчя займає 55 відсотків; тон голосу 38 відсотків, а слова лише 7 відсотків [9, с. 249]. Праці К. Аллена та Г. Фельдмана щодо різних аспектів навчання однолітків вказують на те, що діти можуть краще розшифровувати невербальні повідомлення інших дітей, ніж дорослі, що свідчить про те, що «невербальне кодування дітей може відрізнятися від кодування дорослих» [6, с. 124]. Як зазначає Е. Стівік, знання паралінгвістичних засобів спілкування є важливими у роботі вчителя, оскільки їх ефективно використання може значно допомогти вчителю розуміти і взаємодіяти з учнями [10, с. 68]. Тому доцільно проводити різноманітні види діяльності, для підвищення обізнаності щодо паралінгвістичних засобів комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дарвин Ч. О выражении эмоций у человека и животных / пер. с англ., гл. ред. В. Усманов. СанктПетербург: Питер, 2001. 384 с.
2. Колшанский Г. В. Паралингвистика. М.: КомКнига, 2010. 96 с.
3. Морозов В. П. Искусство и наука общения: невербальная коммуникация/ ред. В. И. Медведева. М. : ИПРАН, 1998. 164 с.
4. Поливанов Е. Д. Статьи по общему языкознанию. Избр. Работы. М.: Наука, 1968. 376 с.
5. Шевцова Е. Е. Технологии формирования интонационной стороны речи: учеб. пособие для студентов педвузов. М. : АСТ: Астрель, 2009. 224 с.
6. Allen, Vernon L., and Robert S. Feldman. Studies on the role of tutor. In Children as teachers: theory and research on tutoring, Vernon L. Allen 224 (Ed.), New York: Academic Press. 1976. P. 113–129.
7. Charles Bally and Albert Sechehaye. Course in General Linguistics, Peter Owen (Ed.), 1974. P. 240.
8. Birdwhistell, Ray L. Toward analyzing American movement. In Nonverbal communication, Shirley Weitz (Ed.), New York: Oxford University Press. 1974. P. 134–143.
9. Mehrabian, Albert, and Susan R. Ferris. Inference of attitudes from nonverbal communication in two channels. Journal of Consulting Psychology №31. 1967. P. 248–252.
10. Stevick, Earl W. Teaching and learning languages. Cambridge: Cambridge University Press. 1982. P. 68.

Скрипник А. А.

група АМ-42 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)
Науковий керівник – канд. пед. наук, викладач Нацюк М. Б.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Головна мета навчання іноземної мови у школі – це формування в учнів комунікативної компетентності, базою для якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. Процес навчання англійської мови як засобу міжнародної комунікації передбачає набуття певних знань, навичок та вмінь, таких як: засвоєння лінгвістичної теорії; накопичення соціокультурних даних про країну, мова якої вивчається; розвиток і вдосконалення всіх видів

мовної діяльності (аудіювання, письма, читання та говоріння); організація усного та письмового аспектів спілкування; використання іноземної мови в майбутніх професійних цілях [2, с. 28].

С. Ю Ніколаєва наголошує, що лінгвосоціокультурна компетентність включає в себе три компоненти: соціолінгвістичну, соціокультурну та соціальну компетентність [3, с. 13].

Соціолінгвістична компетентність – це здатність правильно обирати мовні форми, користуватися ними та адаптувати відповідно до контексту, здатність усвідомлювати зв'язки між мовою і явищами суспільного життя [3, с. 14]. Розвиваючи цю компетентність учні вивчають семантичні особливості слів та виразів, доречність їх вживання відповідно до характеру та стилю спілкування, їх прагматичний потенціал, тобто який ефект вони можуть справити на співрозмовника у процесі комунікації.

Соціокультурна компетентність – це сукупність знань про правила і соціальні норми поведінки носіїв мови, що вивчається, їх традицій, історію, культуру, соціальну систему країни. У процесі вивчення іноземної мови учні знайомляться з новою культурою, тому надзвичайно важливою є здатність зрозуміти ті чи інші особливості її розвитку, враховувати правила поведінки, норми етикету, певні стереотипи при спілкуванні з носіями мови [3, с. 14].

Соціальна компетентність – це безпосередньо здатність та готовність до комунікації з іншими людьми, вміння орієнтуватися у соціальній ситуації та керувати нею. Ця компетентність передбачає готовність та бажання співпрацювати та взаємодіяти зі співрозмовником, вміння вирішувати певні проблеми, які можуть виникнути в процесі спілкування, здатність поставити себе на місце іншого [3, с. 15].

При розвитку лінгвосоціокультурної компетентності доцільним є використання різного роду автентичних матеріалів: художньої літератури, ідіом, прислів'їв, приказок, перегляд місцевих новин, теле- та радіопередач, газетних статей тощо.

Варто наголосити на важливості використання саме художньої літератури, адже читаючи твори відомих митців учні мають змогу дізнатись більше про культуру народу, мову якого вивчають. У літературі, часто застосовуються діалектизми, щоб підкреслити походження, виховання чи освіту мовця [1, с. 323]. О. О. Селіванова вважає, що вони вживаються у художніх текстах для передачі місцевого колориту подій, точного відтворення реалій тощо [4, с. 133].

Таким чином, одним із основних завдань вчителя іноземної мови є формування в учнів лінгвосоціокультурної компетентності, тобто ознайомити їх із культурними особливостями країни та її мешканців, навчити тактикам спілкування відповідно до ситуацій, навчити розуміти явища, що не притаманні рідній культурі – реалії та виховати почуття поваги до культури народу, мова якого вивчається. Ефективним засобом при цьому можуть стати різного роду автентичні матеріали, зокрема твори художньої літератури, що допомагають відчувати емоційну виразність мови і є узагальненою мудрістю багатьох поколінь, у якій відображено менталітет, національний характер та цінності цього народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Nikolenko, A. G. English Lexicology. Theory and Practice : навч. посіб. / A. G. Nikolenko ; Нац. авіац. ун-т. – Vinnytsya : Nova Knyha, 2007. – 525 с.
2. Бронетко І. А. Формування англomовної лінгвосоціокультурної компетенції учнів загальноосвітніх шкіл / І. А. Бронетко; // Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2015. – № 3. – С. 66–72.
3. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу/ С. Ю. Ніколаєва; // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11–17.
4. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава : Довкілля-К, 2011. – 844 с.